

АКАДЕМИК КИРИЛ МИЦЕВСКИ
(По повод 90-годишнината од раѓањето)

Владо Матевски

Македонска академија на науките и уметностите, 1000 Скопје, Република Македонија

Оваа година се навршија 90 години од раѓањето на академик Кирил Мицевски, долгогодишен професор на Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје и основоположник на современите флористички и вегетациски истражувања на територијата на Република Македонија.

Академик Кирил Мицевски е роден во Скопје на 29 април 1926 година, каде што го

завршил основното и гимназиското образование. Во 1946 година се запишал на Филозофскиот факултет во Скопје – група биологија, каде што дипломирал во јануари 1951 година, како прв дипломиран студент од неговата генерација. По дипломирањето е избран за асистент во Ботаничкиот завод по предметот Систематика и филогенија на вишите растенија. Во 1954 година оди на специјализација во Загреб, кај познатиот

фитоценолог, проф. д-р Стјепан Хорватик, каде што ја усовршува методиката на фитоценолошките истражувања. Од таа област е и неговата докторска дисертација „Типолошки истражувања на вегетацијата на низинските ливади и блата во Македонија“, која ја одбрал во 1958 година на Филозофскиот факултет во Скопје. За доцент е избран во 1958 година, за вонреден професор во 1964 година, а за редовен професор во 1970 година. Во меѓувреме престојува три месеци во хербариумот на Природнонаучниот музеј во Виена, а потоа речиси секоја година по десетина дена, работи во овој хербариум, во врска со разрешување на некои флористичко-таксономски проблеми сврзани со флората на Македонија.

Во 1974 година е избран за дописен член на Македонската академија на науките и уметностите, а во 1979 година за редовен член. Во 1987 година е пензиониран по силата на законот за предвременно пензионирање, со наполнети 60 години. За резултатите од неговите флористички истражувања, значајни за Македонија и Балканскиот Полуостров, во 1995 година е избран за дописен член на Словенечката академија на науките и уметностите.

Во текот на својот работен век, акад. Кирил Мицевски активно учествувал и бил ангажиран во разни органи и тела на Факултетот. Во два наврата бил раководител на Биолошкиот институт, раководител на Ботаничкиот завод, претседател на Советот на Природно-математичкиот факултет и др. Бил претседател на проектниот совет “Вегетациска карта на Југославија”, претседател на координациониот совет на макропроектот “Заштита на човекова околина” при МАНУ, претседател на Друштвото на биосистематичарите на Југославија, член на Советот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро, член во редакциски одбори на повеќе списанија, (Годишен зборник – биологија, АСТА, „Разгледи“, „Прилози“ – МАНУ и др.).

Наставно-педагошката активност на академик Кирил Мицевски е обемна, многу плодна и содржајна. Како многу талентиран студент бил веднаш забележан од страна на проф. д-р Роко Вуковиќ, од кого, како и од проф. д-р Борис Китанов и проф. д-р Миховил Грачанин, ги добива основните сознанија од ботаниката, а подоцна и од пионерите на европската фитоценологија, професорите Стјепан Хорватик и Иво Хорват од Загреб. Од неговото назначување на Природно-математичкиот факултет, па сè до неговото пензионирање, има бројни наставни

задолженија. Уште како асистент учествува во изведувањето на практичната настава на повеќе биолошки дисциплини, а делумно се вклучува и во теоретската настава на предметот за кој беше избран – Систематика и филогенија на вишите растенија. Од изборот за доцент ја превзема целокупната настава по предметите Систематика и филогенија на вишите растенија и Фитогеографија со фитоценологија.

Академик Кирил Мицевски учествуваше и во наставата на постдипломските студии на Институтот за биологија и на некои други факултети, држејќи настава или консултации од областа на Систематиката и филогенијата на вишите растенија и Фитоценологијата. Беше ментор или член на комисија на голем број магистерски трудови и докторски дисертации.

Покрај редовните задолженија на Природно-математичкиот факултет во Скопје, тој држел настава на Вишата педагошка школа во Скопје, на Вишата земјоделска школа во Приштина и на Филозофскиот факултет во Приштина.

Научноистражувачката дејност на академик Кирил Мицевски се одвиваше во доменот на две научни дисциплини – флористиката и вегетацијата, односно фитоценологијата. Од тие области се сите негови досега објавени (над 120) научни трудови кои се често цитирани во европската ботаничка периодика.

Вегетациските истражувања заземаат посебно место во научноистражувачкиот опус на академик Кирил Мицевски. Со неговите истражувања е опфатена целокупната територија на Република Македонија, така што се обработени повеќе вегетациски типови. Во неговите трудови комплетно е истражена водната вегетација на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро, како и водната вегетација на некогашните Катлановско и Моноспитовско Блато, која денес е речиси сосема уништена или пак од неа се останати само мали фрагменти. Комплетно е истражена и блатната вегетација на некогашните големи блатни површини како што се Катлановското Блато, Пелагониското Блато, Моноспитовското Блато, Струшкото и Охридското Блато, од кои денес, од некои од нив, нема ниту остатоци. Нивниот флористички состав и фитоценолошката припадност денес можат да се сретнат само во објавените студии на академик Кирил Мицевски.

Во текот на своите вегетациски истражувања академик Кирил Мицевски ги обработи и низинските ливади во сите котлини на Македонија, при што има опишано 5 нови за науката заедници.

Посебен придонес секако претставуваат резултатите на неговите истражувања на халофитската вегетација која се развива на засолените почви во Македонија, која дотогаш не беше воопшто проучувана. Притоа се опишани 2 нови за науката сојузи и 8 нови асоцијации.

Во истражувањата на вегетацијата академик Кирил Мицевски ги опфати и степоликите површини во централните делови на Република Македонија (помеѓу Велес, Штип и Неготино), притоа докажувајќи дека тука воопшто не се работи за вистинска степска вегетација, туку за една „степолика“ вегетација која само физиономски многу потсетува на една степа. Оваа т.н. „културна степа“ се одликува со некои свои специфичности. Имено во нејзиниот состав влегуваат пред сè, стари степски реликтни видови кои егзистирале во поранешните геолошки периоди, а тука се одржале поради поволните климатски и педолошки услови.

Академик Мицевски, за да даде една поцелосна слика на вегетацијата на Македонија, своите истражувања ги прошири и на вегетацијата на брдските пасишта, притоа, опишувајќи неколку нови за науката растителни заедници, 1 ред и 2 сојуза.

Особено значење во неговите вегетациски истражувања имаат и двете монографии кои се однесуваат на вегетацијата на две интересни подрачја од Македонија, и тоа на Малеш и Пијанец, како и на планината Бистра.

Основна преокупација во научноистражувачката дејност на академик Кирил Мицевски сепак претставува **истражувањето на флората на Република Македонија**. Како нејзин неуморен истражувач, во периодот од 50 години, заедно со своите соработници, повеќекратно ги има обиколено речиси сите наши планини, котлини и клисури, со што хербариумската збирка на Ботаничкиот завод на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје ја збогати со огромен флористички материјал, чиј број денес изнесува околу 180.000 хербариумски примероци. Тоа му овозможи да пристапи кон пишувањето на делото „**Флора на Република Македонија**“ и кон монографска обработка на повеќе родови, секции и видови. Академик Кирил Мицевски опиша голем број таксони нови за науката – видови (45), подвидови, вариетети и форми, откриени за прв пат на територијата на Република Македонија. Тој го констатира присуството на некои родови кои

дотогаш воопшто не беа познати за флората на Македонија. Такви се на пр. родовите *Isoetes*, *Sisyrrinchium*, *Acorus*, *Drosera* и други, а посебно е голем бројот на видовите кои се нови за флората на Македонија, од кои некои се многу ретки и претставуваат посебен интерес за толкување на генезата на флората, односно вегетацијата.

Академик Кирил Мицевски беше првиот ботаничар кој уште пред 35 години укажа на неколку локалитети во Македонија кои се од посебно флористичко и вегетациско значење. Притоа предложи неколку од нив, во својство на природни реткости, да бидат заштитени. Тоа се однесува на блатото со *Osmunda regalis* кај с. Банско (Струмичко), блатото кај Негорска Бања (Гевгелиско), блатото „Студенчиште“, покрај Охридското Езеро, шумата со *Alnus glutinosa* помеѓу Гостивар и Тетово и други.

Ореол на сите негови флористички истражувања претставува делото „**Флора на Република Македонија**“, во нив, детално, современо и критички, е обработена флората која се развива на територијата на Република Македонија, при што критички се обработени, односно ревидирани сите дотогашни податоци кои се наведуваат во флористичката литература за Македонија.

Академик Кирил Мицевски беше еден од водечките балкански флористи, таксономи и фитоценолози, креативен и неуморен истражувач, кој со зрелоста на своите научни потфати и добиените резултати ја афирмира македонската наука и на светската научна сцена.

За својата дејност на наставното, научното и општественото поле акад. Кирил Мицевски е одликуван со Медал на трудот (1957), Наградата на град Скопје „13 ноември“ (1961), Орден на трудот со златен венец (1969), Златна плакета на Универзитетот „Кирил и Методиј“ (1984), Спомен-плакета по повод 25 години на Природно-математичкиот факултет во Скопје, Повелба од Универзитетот „Кирил и Методиј“ (1988), Повелба на Природно-научниот музеј во Скопје, Благодарница на Хидробиолошкиот завод во Охрид (1985), како и на наградата „Гоце Делчев“ во 1999 година.

Името на академик Кирил Мицевски засекогаш ќе остане како пример на професионален, ангажиран, доследен, принципиелен и максимално одговорен пристап кон работата и обврските, кои произлегуваат од неговата обемна наставна и научноистражувачка дејност.

ACADEMICIAN KIRIL MICEVSKI
(On the occasion of the 90th anniversary of his birth)

Vlado Matevski

Macedonian Academy of Sciences and Arts, 1000 Skopje, Republic of Macedonia

This year, it has been 90 years since the birth of Academician Kiril Micevski, full professor for many years at the Institute of Biology of the Faculty of Natural Sciences and Mathematics in Skopje and the founder of modern floristic and vegetation studies on the territory of the Republic of Macedonia.

Academician Micevski was born on 29th April 1926 in Skopje where he accomplished his primary and secondary school education. In 1946 he enrolled in the Faculty of Philosophy – Department of Biology wherefrom he received his university degree in 1951, becoming so the first graduate student in his class. After his graduation he was appointed as assistant in the field of *Systematics and phylogeny of upper plants* at the Botanical Institute. In 1954 he went to Zagreb to specialize in the methodology of phytosociological research under the guidance of the eminent phytocoenologist Prof. Dr. Stjepan Horvatić. His doctoral thesis *Typological studies of the vegetation of lowland meadows and marshes in Macedonia*, defended at the Faculty of Philosophy in Skopje in 1958, also treated this research topic. In 1958 he was appointed a docent, in 1964 – associate professor, and in 1970 he became a full professor. In the meantime he spent three months in the Herbarium of the Museum of Natural History in Vienna, continuing to practise ten-day study visits and work in this herbarium in subsequent years in order to resolve certain floristico-taxonomic problems regarding the flora of Macedonia.

Acad. Micevski was elected a corresponding member of the Macedonian Academy of Sciences and Arts in 1974, and a regular member in 1979. In 1987 he retired in accordance with the Law on early retirement. Owing to the significant results of his floristic studies of Macedonia and the Balkan Peninsula, he was elected a foreign member of the Slovenian Academy of Sciences and Arts in 1995.

During his career at the university Acad. Kiril Micevski was actively engaged in the work of many organizations and bodies. He was twice Head of the Institute of Biology, Head of the Botanical Institute, President of the Council of the Faculty of Natural Sciences and Mathematics, etc. He was president of the project council for *The Vegetation Map of Yugoslavia*, president of the coordinative council of the macro project *The Protection of the*

Human Environment at the Macedonian Academy of Sciences and Arts, president of the Yugoslav Society of Biosystematics, a member of the Council for the Protection of Ohrid, Prespa and Dojran Lakes, a member of editorial boards of several journals such as the *Biology Yearbook*, *ACTA*, *Razgledi*, *Contributions of MASA*, etc.

The educational activity of Acad. Kiril Micevski was very abundant and successful. Being a very gifted student he was soon noticed by Prof. Dr. Roko Vuković, who, together with Prof. Dr. Boris Kitanov and Prof. Dr. Mihovil Gračanin, introduced him to the basic of botany. The pioneers of European phytocoenology, the professors Stjepan Horvatić and Ivo Horvat from Zagreb, also contributed to his knowledge of botany later on. From his appointment at the Faculty of Natural Sciences and Mathematics in Skopje, and until his retirement, Acad. Micevski had many educational engagements. Even as an assistant he taught practical courses in several biological disciplines, and participated to a certain extent in the theoretical instruction on the subject to which he was elected. After his appointment as a docent he undertook the complete theoretical and practical courses of *Systematics and phylogeny of higher plants*, and *Phytogeography with phytocoenology*.

Academician Kiril Micevski also participated in postgraduate study courses at the Institute of Biology and some other faculties holding lectures or consultations in the area of systematics and phylogeny of higher plants and phytocoenology. He was a mentor and a member of the commissions for many masters' and doctoral theses.

Besides his regular obligations at the Faculty of Natural Sciences and Mathematics in Skopje, he held courses at the Teachers' College in Skopje, and in Prishtine at the Agricultural College and at the Faculty of Philosophy.

The research activity of Acad. Kiril Micevski was focused on two scientific disciplines – floristic and vegetation studies, i.e. phytocoenology. These fields are the subject of research of all his published articles, which are over 120 in number and are frequently cited in European botanical journals.

Vegetation studies occupy a special place in the research opus of Acad. Kiril Micevski. He ex-

plored several vegetation types in his research that encompassed the whole territory of the Republic of Macedonia. Thus, in his works, he completely investigated the water vegetation of the Ohrid, Prespa and Dojran Lakes, as well as the water vegetation in the former marshes in Katlanovo and Monospitovo which are almost totally destroyed today or are present only in small fragments. He also investigated completely the marsh vegetation of former large marshy terrains such as, for instance, the marshes of Katlanovo, Pelagonija, Struga and Ohrid, from some of which not even remains can be found today. The structure of their flora and their phytocoenological affiliation can be met today only in the published studies of Acad. Kiril Micevski.

During his researches into vegetation Acad. Kiril Micevski also elaborated the lowland meadows of all valleys of Macedonia describing thereby five communities which were new to science.

Particular significance should be assigned to the results of his investigation of the halophytic vegetation which grows on saline soils in Macedonia, and which had not been investigated at all before. In addition, he described two new alliances and eight new associations for science.

In his vegetation's studies Acad. Kiril Micevski included the steppe-like region in the central part of the Republic of Macedonia (between Veles, Štip and Negotino) proving that we did not have here a true steppe vegetation but some "steppe-like" vegetation that only physiognomically resembles a steppe. This so-called "cultural steppe" has its peculiarities, namely its composition includes, above all, old steppe relict species which had existed in the previous geological periods, and survived here because of the favorable climatic and soil conditions.

In order to give a more comprehensive picture of the vegetation of Macedonia, Acad. Micevski broadened his studies to the vegetation of dry grasslands describing several new plant communities, one order and two alliances.

Two monographs describing the vegetation of two interesting regions in Macedonia – Maleš and Pijanec, and Mount Bistra – are of particular importance among his studies on vegetation.

The basic scientific preoccupation of Acad. Kiril Micevski, however, was **his research into the flora of the Republic of Macedonia**. Being its tireless explorer in the course of fifty years, Acad. Micevski, accompanied by his collaborators, made many rounds of almost all our mountains, valleys and gorges, enriching the herbarium of the Botanical Institute at the Institute of Biology of the Faculty of Natural Sciences and Mathematics in Skopje with immense floristic materials which number to-

day about 180,000 herbal specimens. All that enabled Acad. Micevski to begin writing his work *The Flora of the Republic of Macedonia* and to elaborate in monographs several genera, sections and species. Acad. Kiril Micevski has described a large number of taxons which were new to botanical science – species (45), subspecies, varieties and forms, discovered for the first time on the territory of the Republic of Macedonia. He confirmed the presence of certain genera which were unknown in the flora of Macedonia until then such as, for example, *Isoetes*, *Sisyrrinchium*, *Acorus*, *Drosera*, etc.; there is a particularly large number of species which are new in the flora of Macedonia, some of which are very rare and specially important for the explanation of the genesis of the flora, i.e. the vegetation.

Acad. Kiril Micevski was the first botanist who, as early as 35 years ago, pointed out certain localities in the Republic of Macedonia which are extremely important from the aspect of their flora and vegetation. In this connection he proposed that some of them be protected as natural rarities. This refers to the marsh with *Osmunda regalis* near the village of Bansko (Strumica region); the marsh near Negorska Banja (Gevgelija region), the marsh "Studenčište" near the Ohrid Lake, the forest with *Alnus glutinosa* between Gostivar and Tetovo, etc.

The volumes of his work *The Flora of the Republic of Macedonia* present the crown of his floristic studies. They elaborate the flora that grows on the territory of Macedonia in detail and critically, by means of modern methodology, analyzing critically and revising all the data known so far and cited in the floristic literature about Macedonia.

Acad. Kiril Micevski was one of the leading Balkan florists, taxonomists and phytocoenologists, a creative and tireless researcher who brought affirmation and world recognition to Macedonian science through the maturity of his scientific performance and the results achieved.

For his merits in the field of science, education and social engagement, Acad. Kiril Micevski was awarded the Order of Labour (1957), the 13th November Award of the city of Skopje (1961), the Order of Labour with Golden Wreath (1969), Golden Plaque of the Ss. Cyril and Methodius University (1984), the memorial Plaque on the occasion of the 25th Anniversary of the Faculty of Natural Sciences and Mathematics in Skopje, the Charter of the Ss. Cyril and Methodius University (1988), the Charter of the Museum of Natural Sciences in Skopje, the Certificate of Gratitude from the Hydrobiological Institute in Ohrid (1985) and the Goce Delčev National Award in 1999.

The name of Acad. Kiril Micevski will remain for ever in our memories as an example of a highly professional, engaged, consistent, principled

and responsible approach to the work and to the obligations stemming from his voluminous research and educational activities.